

Crime in rural settlements and its relationship with unemployment and access to facilities and infrastructure: A case study of rural settlements of Zanzan province

Mohsen Kalantari ^{1✉}, Somaye Ghezelbash ²

1. (Corresponding Author) Department of Human Geography and Spatial Planning, Faculty of Earth Sciences, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran

Email: mohsenkalantari@yahoo.com

2. Department of Geography, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran

Email: s.ghezelbash@umz.ac.ir

ARTICLE INFO

Article type:
Research Paper

Received:
27 May 2024
Received in revised form:
30 August 2024
Accepted:
30 September 2024
Available online:
7 November 2024

Keywords:
Criminology,
Rural Settlements,
Zanzan Province.

ABSTRACT

Background and Aim: Criminologists have primarily focused on identifying crimes and their causes in urban areas, while criminal activities in rural areas have received less attention. However, in recent years, there has been a noticeable increase in criminal behavior in rural communities. This study aims to analyze the occurrence of criminal activities in rural settlements of Zanzan Province.

Methodology: This research is applied and developmental in nature and follows a descriptive-analytical approach. The statistical population of the study consists of crimes that occurred in rural areas of Zanzan Province in 2019. To gather the necessary data, both documentary and field methods were used. Data analysis was conducted using Pearson correlation tests and the Analytic Hierarchy Process (AHP).

Results: The findings indicate that Khodabandeh County has the highest proportion of rural crimes in the province. The counties of Zanzan and Abhar rank next. The most frequent crimes in the rural areas of the province were thefts, followed by assault, fighting, and public crimes against property and individuals.

Conclusion: The occurrence of crimes in rural areas showed the highest correlation with the unemployment rate. There was also a significant correlation between the accessibility of rural settlements to facilities and infrastructure and the occurrence of rural crimes. Therefore, improving employment conditions and fostering entrepreneurship is a key strategy for increasing the income of rural residents, improving their livelihoods, and enhancing security in rural settlements.

Citation: Kalantari, M., & Ghezelbash, S. (2024). Crime in rural settlements and its relationship with unemployment and access to facilities and infrastructure: A case study of rural settlements of Zanzan province. *Journal of Police Geography*, 12 (47), 95-113.
<http://doi.org/10.22034/POGRA.2025.1282396.1535>

© The Author(s)

Publisher: Security Sciences and Social Studies Research Institute, NAJA.

This is an open access article under the CC BY NC license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

بزهکاری در سکونتگاه‌های روستایی و ارتباط آن با بیکاری و دسترسی به امکانات و زیرساخت‌ها، مطالعه موردی: سکونتگاه‌های روستایی استان زنجان

محسن کلانتری^۱ ✉، سمیه قزلباش^۲

۱- نویسنده مسئول، گروه جغرافیای انسانی و آمایش سرزمین، دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.
Email: mohsenkalantari@yahoo.com
۲- گروه جغرافیا، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران. Email: s.ghezelbash@umz.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۰۷ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۶/۰۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۷/۰۹ تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۰۸/۱۷ واژگان کلیدی: بزهکاری، سکونتگاه‌های روستایی، استان زنجان.	زمینه و هدف: تحلیل گران بزهکاری معمولاً بر شناسایی جرم و علل آن در مناطق شهری تمرکز کرده‌اند و وقوع جرائم در نواحی روستایی کمتر مورد توجه قرار گرفته است. با این حال، در سال‌های اخیر گرایش به بزهکاری در جوامع روستایی افزایش یافته است. پژوهش حاضر به تحلیل وقوع بزهکاری در سکونتگاه‌های روستایی استان زنجان پرداخته است. روش پژوهش: این پژوهش به منظور دستیابی به اهداف کاربردی و توسعه‌ای به شیوه توصیفی و تحلیلی انجام شده است. جامعه آماری پژوهش شامل جرائمی است که در سال ۱۳۹۸ در مناطق روستایی استان زنجان رخ داده است. برای جمع‌آوری داده‌ها از دو روش اسنادی و میدانی استفاده شده است. تحلیل داده‌ها از طریق آزمون همبستگی پیرسون و فرآیند تحلیل سلسله مراتبی (AHP) انجام شده است. یافته‌ها: نتایج نشان داد که شهرستان خدابنده بیشترین میزان جرائم روستایی در استان را به خود اختصاص داده است. شهرستان‌های زنجان و ابهر در رتبه‌های بعدی قرار دارند. بیشترین تعداد جرائم مربوط به سرقت‌ها بوده و نزاع، درگیری و جرائم عمومی علیه اموال و اشخاص در رتبه‌های بعدی قرار دارند. نتیجه‌گیری: وقوع جرم در مناطق روستایی بیشترین همبستگی را با نرخ بیکاری دارد. همچنین، رابطه قابل توجهی بین دسترسی سکونتگاه‌های روستایی به امکانات و زیرساخت‌ها و وقوع جرائم وجود داشت. بنابراین، بهبود وضعیت اشتغال و کارآفرینی می‌تواند به عنوان یک راهکار موثر برای افزایش درآمد روستاییان، بهبود شرایط معیشتی و ارتقاء امنیت در این مناطق محسوب شود.

استناد: کلانتری، محسن و قزلباش، سمیه. (۱۴۰۳) بزهکاری در سکونتگاه‌های روستایی و ارتباط آن با بیکاری و دسترسی به امکانات و زیرساخت‌ها، مطالعه موردی: سکونتگاه‌های روستایی استان زنجان. *مجله پژوهش‌نامه جغرافیای انتظامی*، ۱۲ (۴۷)، ۱۱۳-۹۵.

<http://doi.org/10.22034/POGRA.2025.1282396.1535>

ناشر: پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی فراجا

© نویسندگان

مقدمه

بزهکاری چه در مناطق شهری و چه در مناطق روستایی جوامع رخ می‌دهد اما الگو و میزان جرم و جنایت در مناطق شهری و روستایی متفاوت از یکدیگر است. مقایسه جرائم شهری با جرائم روستایی بسیار پیچیده است چراکه جمعیت زیاد مناطق شهری و ماهیت چند فرهنگی زندگی شهری، سبک زندگی شهری را مستقل و پیچیده کرده است. در صورتی که مناطق روستایی بسیار کم‌جمعیت‌تر هستند و ساکنان آن‌ها معمولاً دارای نسبت سببی یا نسبی با یکدیگر هستند (Arisukwu et al., 2020). درک بزهکاری روستایی مستلزم درک عواملی است که زندگی روستایی را از زندگی شهری متمایز می‌کند. از جمله این عوامل می‌توان به جغرافیا و فرهنگ اشاره کرد (Weisheit & Donnermeyer, 2000).

تحلیل‌گران بزهکاری همواره بر شناسایی جرم، علل و ریشه‌های آن در سکونتگاه‌های شهری تمرکز داشتند (کلانتری و همکاران، ۱۳۹۶: ۲) و وقوع جرم و جنایت در نواحی روستایی به‌عنوان یک موضوع خاص کمتر مورد توجه بوده است و به‌طور کلی به مشکلات مشخص جرم و روش‌های تحقیق در جرم‌شناسی نواحی روستایی کمتر پرداخته شده است (Dingwall, 1999). اقدامات پیشگیری از بزهکاری نیز بیشتر در مناطق شهری متمرکز شده است و این موضوع در مناطق روستایی مورد غفلت قرار گرفته است (Mohammad, 2002). از سوی دیگر کمبود نیروهای پلیس نیز در مناطق روستایی به نسبت مناطق شهری محسوس‌تر است (Lindstrom, 2015).

عموماً فرض بر این است که میزان جرم و جنایت در مناطق روستایی به دلیل وجود ابزارهای غیررسمی اجتماعی و فرهنگی و کنترل‌های اجتماعی موجود در مناطق روستایی کمتر است. ارزش‌های خانوادگی و مذهبی، هنجارهایی را در جوامع روستایی شکل می‌دهد که بسیار بیشتر از مراکز شهری است. در شهرها این هنجارها اثر ناچیزی بر ساکنان دارد چراکه سبک زندگی مردم در شهرها در مقایسه با روستاها فردگرایانه‌تر است (Etuk, 2008). باوجود اینکه پژوهش‌های انجام‌شده نشان می‌دهد که وقوع جرم در مناطق روستایی نسبت به مناطق شهری کمتر است (Ceccato, 2015). اما برخی دیگر از پژوهش‌ها نشان می‌دهد افزایش نسبی جرم در روستاها در طول زمان برابر یا حتی بیشتر از شهرهای بزرگ است (Lindstrom, 2015).

نادیده گرفتن جرم و جنایت در مناطق روستایی با تکیه بر این فرض که نرخ بزهکاری در مناطق روستایی پایین است سبب می‌شود تا اثرات وقایع مجرمانه خاص در جوامع روستایی نادیده گرفته شود. در صورتی که این جرائم به‌ظاهر اندک می‌تواند اثرات بلندمدتی بر تلقی مردم از خطر جرم و کیفیت زندگی آن‌ها داشته باشد. این شرایط نیازمند حساسیت بیشتر نسبت به رخداد جرم و احساس امنیت در مناطق روستایی است (Ceccato, 2015). از سوی دیگر بی‌توجهی به وقوع جرم در مناطق روستایی آن‌ها را به پناهگاهی امن برای ارتکاب انواع مختلف جرم و جنایت به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه تبدیل کرده است (Arisukwu et al., 2020). این در حالی است که وقوع جرم و جنایت در مناطق روستایی از انسجام اجتماعی جلوگیری می‌کند و تأثیرات منفی بسیاری بر توسعه پایدار سکونتگاه‌های روستایی دارد (Grote & Neubacher, 2016). از سوی دیگر بیکاری جوانان، فقر، گرسنگی و شرایط نامناسب زندگی و بهداشت و چالش‌های قومی و مذهبی که در نقاط روستایی بیشتر به چشم می‌خورد بر خشونت و سرخوردگی در این مناطق دامن می‌زند (Asaju et al., 2014).

از این رو به‌منظور دستیابی به آینده‌ای پایدار لازم است مناطق روستایی بخش جدایی‌ناپذیر نظام اجتماعی در نظر گرفته شوند و بزهکاری و امنیت این سکونتگاه‌ها به‌عنوان ابعاد مهم پایداری اجتماعی، اقتصادی و محیطی مناطق روستایی تلقی گردد. بنا به مراتب فوق و با توجه به ضرورت بررسی وقوع جرم و جنایت در مناطق روستایی پژوهش حاضر با هدف تحلیل چگونگی رخداد جرائم در سکونتگاه‌های روستایی استان زنجان انجام شده است.

از جمعیت ۱۰۵۷۴۶۱ نفری استان در سال ۱۳۹۵ حدود ۳۲/۷۴ درصد در سکونتگاه‌های روستایی سکونت داشته‌اند. نسبت روستانشینی در استان همواره بیشتر از کشور (۲۶ درصد) بوده است. اما روندهای دو دهه اخیر وضعیت نگران‌کننده‌ای برای مناطق روستایی استان ترسیم کرده است؛ چراکه طی سی سال گذشته همواره رشد جمعیت روستایی استان در حد صفر یا منفی بوده است و در سرشماری ۹۵-۱۳۹۰ نرخ متوسط رشد سالیانه جمعیت روستایی استان ۱/۹- درصد بوده است که یکی از نرخ‌های رشد منفی بالا در کشور بوده است. در همین دوره رشد جمعیت سکونتگاه‌های روستایی کشور ۷۳/۰- درصد بوده است. این موضوع به کاهش سهم جمعیت روستانشینان استان انجامیده است، چراکه سهم جمعیت روستایی استان از ۸۷/۸ درصد در سال ۱۳۳۵ به ۳۳ درصد در سال ۱۳۹۵ تقلیل یافته است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). جامعه روستایی استان نیز همانند جامعه روستایی کشور با مسائل مختلفی روبروست که پیامد آن‌ها ناپایداری شاخص‌های توسعه روستایی و تشدید مسائل و مشکلات زندگی، معیشت، فعالیت و اقتصاد حاکم بر نظام سکونتگاهی روستایی استان است. پژوهش حاضر با هدف تحلیل چگونگی وقوع جرم در سکونتگاه‌های روستایی استان به دنبال پاسخ به پرسش‌های زیر است:

❖ نوع و میزان جرائم ارتكابی در سکونتگاه‌های روستایی استان زنجان کدام است؟

❖ متغیرهای بیکاری، بار تکفل واقعی، میزان مشارکت اقتصادی و میزان دسترسی به امکانات و زیرساخت‌ها چه تأثیری

بر میزان جرائم ارتكابی در محدوده‌های روستایی استان دارد؟

❖ مهم‌ترین راهکارهای کاهش بزهکاری و تأمین امنیت در نقاط روستایی استان کدام است؟

پژوهش در زمینه وقوع جرم و جنایت در نواحی روستایی به‌عنوان یک موضوع خاص کمتر موردتوجه جامعه علمی جهان و ایران بوده است و پژوهش‌های انجام‌شده در این زمینه اندک است. هرچند بررسی‌ها نشان می‌دهد تحقیقات در زمینه جرم و امنیت در مناطق روستایی از دهه ۲۰۱۰ به‌سرعت در حال افزایش است (Abraham & Ceccato, 2022). در ادامه به برخی از پژوهش‌های مرتبط در جهان و ایران اشاره می‌گردد:

گروته^۱ و همکاران (۲۰۲۵) در پژوهشی در تانزانیا نشان دادند که رخداد جرائم به‌ویژه سرقت، در جنوب صحرای آفریقا مشکلی جدی است که توسعه پایدار را تهدید می‌کند. بر اساس یافته‌های این پژوهش بیکاری بالا و ناملایمات اقلیمی مانند سیل، احتمال وقوع جرم را افزایش می‌دهند. به باور این پژوهشگران بهبود فرصت‌های شغلی و افزایش نظارت اجتماعی می‌تواند این مشکل را کاهش دهد.

تامپسون^۲ (۲۰۲۵) در پژوهشی به شناسایی مناطق روستایی درگیر با افزایش حملات راهزنان که منجر به کشته و آواره شدن هزاران نفر در نیجریه در دهه گذشته است، پرداخته است. این مطالعه با روش تحلیل فضایی انجام‌شده است و مناطق درگیر از طریق تراکم جمعیت و ضریب مکان‌یابی حملات شناسایی شده است. بررسی ابعاد فضایی نشان می‌دهد که برخی عوامل در مناطق روستایی ممکن است وقوع این حملات را تسهیل کنند.

موریرا^۳ و سساتو (۲۰۲۴) در مطالعه‌ای به بررسی ترس از جرم در مناطق روستایی برزیل در سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۸ پرداخته‌اند. نتایج نشان می‌دهند که از سال ۲۰۱۲ احساس امنیت کاهش یافته و ترس از جرم در مناطق روستایی بیشتر از مناطق شهری افزایش یافته است و عدم اعتماد به پلیس و تجربه قربانی شدن نسبت به خشونت منطقه‌ای تأثیر بیشتری بر ترس از جرم در مناطق روستایی داشته است.

گروته و همکاران (۲۰۲۴) با بررسی ۳۵۰۰ خانوار روستایی در جنوب شرق آسیا نشان دادند که ۵/۴۶ درصد از خانوارها طی ۱۲ ماه گذشته قربانی جرم، عمدتاً سرقت، شده‌اند. نابرابری اقتصادی، فروش محصولات کشاورزی، تجربه قربانی شدن در گذشته و ناملايمات اقلیمی، از عوامل افزایش خطر جرم هستند و برای کاهش جرم در مناطق روستایی، تقویت مراقبت‌های اجتماعی و کاهش نابرابری ضروری است.

نیوبچر و همکاران (۲۰۲۴) در بررسی خود در جنوب صحرای آفریقا به بررسی سرقت دام و محصولات کشاورزی که یک مشکل جدی در مناطق روستایی است پرداخته‌اند. نتایج مطالعه نشان داد کاهش نظارت، به‌ویژه در شب و هنگام کار کشاورزان در مزارع دوردست، فرصت سرقت را افزایش می‌دهد. میزان جرائم در فصول بارندگی و برداشت محصول بیشتر است و امنیت غذایی را تهدید می‌کند، زیرا برخی کشاورزان دامداری را رها کرده یا به محصولات کم ریسک تر روی می‌آورند.

آریسوکو و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی به بررسی اهمیت مشارکت اجتماعی در پیشگیری و کنترل بزهکاری در مناطق روستایی نیجریه پرداخته‌اند. یافته‌های این پژوهش رخداد بالای جرائم سرقت را در مناطق روستایی نیجریه تأیید می‌کند و بیکاری و فقر در بین روستاییان به‌ویژه در میان جوانان را از عوامل اصلی رخداد بالای جرم سرقت می‌داند. بر اساس یافته‌های این پژوهش فقدان زیرساخت‌های اجتماعی، حضور ناکافی پلیس و عدم حمایت دولت از جوانان بیکار رخداد جرم را در مناطق روستایی تشدید کرده است.

گروت و نیوبچر (۲۰۱۶) در پژوهشی به بررسی جرائم روستایی در کشورهای در حال توسعه پرداخته‌اند. در این پژوهش بر لزوم تحقیق در زمینه بزهکاری در این کشورها تأکید شده است چراکه این پژوهشگران معتقدند جرائم روستایی توسعه پایدار را تا حدود زیادی تضعیف می‌کند در این پژوهش پیشنهاد می‌شود تا سیاست‌گذاران بر کاهش فرصت‌های جرم در مناطق روستایی، ارتقای توسعه پایدار و بهبود معیشت روستاییان تمرکز کنند.

لیندستروم (۲۰۱۵) در پژوهشی با عنوان «پلیس و بزهکاری در مناطق روستایی و شهرهای کوچک سوئد» به این نتیجه رسید که هرچند وقوع جرم در مناطق روستایی به‌طور کلی کمتر از شهرهای بزرگ است اما از نظر افزایش نسبی در طول زمان برابر یا حتی بیشتر از شهرهای بزرگ است. این مقاله با تأکید بر کمبود نیروهای پلیس در مناطق روستایی نشان می‌دهد که چگونه سرقت از منازل در نبود نیروهای پلیس افزایش می‌یابد.

سساتو و دولمن (۲۰۱۱) به بررسی میزان جرم در نواحی روستایی سوئد و بررسی تطبیقی میزان رخداد بزه در نواحی شهری و روستایی پرداختند. نتایج این مطالعه نشان داد توزیع فضایی جرائم در نواحی روستایی از الگوی یکنواختی پیروی نمی‌کند و تحت تأثیر متغیرهایی چون ساختار اقتصادی نواحی روستایی، ساختارهای اجتماعی و درصد جمعیت جوان روستایی است. آن‌ها معتقدند طی دهه گذشته میزان وقوع جرائم در نواحی روستایی این محدوده افزایش یافته است و مصرف الکل از مهم‌ترین دلایل گرایش به ارتکاب بزه در این محدوده است.

از جمله پژوهش‌های انجام‌شده در کشورمان در حوزه جرائم روستایی می‌توان به پژوهش‌های زیر اشاره کرد: اصانلو و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی به بررسی عوامل جغرافیایی سرقت احشام در روستاهای شهرستان همدان پرداخته‌اند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد جمعیت و تیپولوژی بافت روستایی با سرقت احشام رابطه معنادار دارد و در روستاهای با جمعیت بیشتر و بافت متراکم، سرقت بیشتری رخ داده است. بین متغیرهای موقعیت جغرافیایی و تیپولوژی معابر روستا با سرقت احشام نیز رابطه معناداری مشاهده نشده است. به اعتقاد نویسندگان استقرار و جانمایی مناسب پاسگاه‌های جدید و گشت‌های انتظامی بر اساس توپوگرافی روستاها و آموزش مستمر جمعیت روستا از سوی مسئولان، از عوامل اصلی پیشگیری در وقوع سرقت احشام است.

اخگری و هاشمیان مقدم (۱۴۰۱) در پژوهشی به مطالعه عوامل مؤثر بر جغرافیای جرم در روستای نایبند شهرستان طبس پرداخته‌اند. نتایج پژوهش حاکی از آن است که شش متغیر امکانات آموزشی تفریحی، اشتغال، اعتماد اجتماعی، عوامل محیطی-کالبدی، نوسانات فصلی جمعیت و میزان درآمد توانسته‌اند ۲۰ درصد از تغییرات جغرافیای جرم را تبیین کنند. دربان آستانه و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی به تحلیل فضایی مؤلفه‌های طراحی محیطی در پیشگیری از جرم در مناطق روستایی شهرستان شهریار پرداخته‌اند. نتایج حاصل از پژوهش حاکی از آن است که سه شاخص نظارت، کنترل و دسترسی و حمایت از فعالیت‌های اجتماعی در وضعیت نامطلوبی قرار دارند که نشان‌دهنده وضعیت نامطلوب طراحی محیطی در بین روستاهای مورد مطالعه است.

قزلباش و کلانتری (۱۳۹۸) در پژوهشی به ارزیابی راهبردهای پیشگیری از بزهکاری در سکونتگاه‌های روستایی پرداخته‌اند. نتایج پژوهش نشان داد بر اساس ۵ معیار تعیین شده برای ارزش‌گذاری راهبردها شامل اهمیت از منظر پیشگیری، کارایی و اثربخشی در پیشگیری از جرائم روستایی و بودجه و هزینه و زمان مورد نیاز برای اجرا، راهبردهای بخش آموزش و آگاه‌سازی، اثربخش‌ترین رویکرد در زمینه پیشگیری از جرائم روستایی است.

صدرالسادات و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی به ارزیابی تأثیر مؤلفه‌های پیشگیری از جرم در طراحی محیط بر احساس امنیت ساکنان روستاهای دهستان طوس پرداخته‌اند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد ترتیب اثرگذاری مثبت اصول CPTED تنها به تعمیر و نگهداری، کنترل حرکت و دسترسی، قلمروگرایی و نظارت و مراقبت محدود می‌شود و نیاز به نقش هرچه بیشتر نهادهای دیده‌بانی در روستا احساس می‌شود تا مؤلفه حمایت را با تأثیری مثبت در تأمین حس امنیت دخالت دهند. اصغری لقمجانی و حیدری (۱۳۹۵) در پژوهشی تحت عنوان به بررسی شناخت زمینه‌های وقوع جرم و تحلیل عوامل مؤثر بر افزایش جرم در نواحی روستایی شهرستان نیکروز پرداخته‌اند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد، مشکلات اقتصادی از جمله بیکاری و تورم از عوامل اساسی در افزایش جرم در نواحی روستایی دهستان ادیمی است که خود ناشی از مشکلات کمبود آب در فعالیت‌های کشاورزی و از بین رفتن مبادلات تجاری به دلیل بسته شدن مرزهاست.

شهریاری (۱۳۹۵) در پژوهش خود تحت عنوان به بررسی عوامل بروز اعتیاد در خانوارهای روستایی و همچنین اثرات اقتصادی-اجتماعی آن در سیستان و بلوچستان پرداخته است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد عوامل اجتماعی نقش مهم‌تری نسبت به عوامل اقتصادی، محیطی و ویژگی‌های فردی در اعتیاد افراد در سیستان دارد.

رحمانی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی به تحلیل عوامل مؤثر بر وقوع نزاع در نواحی روستایی شهرستان خدابنده پرداخته‌اند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد شدت تأثیر متغیر احساس محرومیت نسبی بر جرائم نزاع بیشتر از سایر متغیرهای دیگر از جمله (پرخاشگری، ضعف انسجام اجتماعی، خویشاوند گرایی، تجربه عینی نزاع، رضایت زندگی، قانون گرایی) است.

رضوانی و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهشی به بررسی جغرافیای جرم در نواحی روستایی با تأکید بر سرقت دام در بخش چهاردولی شهرستان قروه پرداخته‌اند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد میزان سرقت دام از سال ۱۳۸۴ سیر صعودی داشته است. راه مناسب و دسترسی آسان به روستاها، افزایش برخی ناهنجاری‌های اجتماعی چون اعتیاد، نبود نگهبان‌های محلی و کمبود پاسگاه‌های انتظامی از عوامل مؤثر بر افزایش میزان سرقت‌ها بوده است.

در پژوهش دیگری با نام «شناسایی و تحلیل مؤلفه‌های اجتماعی مؤثر در گرایش جوانان روستایی به اعتیاد در سکونتگاه‌های روستایی شهرستان اصفهان» که در سال ۱۳۹۲ انجام شده است، حجاریان و قنبری به این نتیجه رسیدند که بین گرایش به مسائل دینی و مذهبی و میزان مصرف مواد مخدر ارتباط منفی معنادار وجود دارد. همچنین مؤلفه‌های بیکاری، تعامل با افراد معتاد و نزدیکی روستاها با مراکز شهری در گرایش جوانان به مواد مخدر مؤثر بوده است.

بررسی پیشینه پژوهش در مورد بزهکاری در مناطق روستایی نشان می‌دهد که در این پژوهش‌ها میزان دسترسی به امکانات و زیرساخت‌ها در روستاها و ارتباط آن با رخداد جرائم در محیط‌های روستایی مورد بررسی قرار نگرفته است و این پژوهش از نظر موضوع واجد نوآوری است. ضمن اینکه در این پژوهش با استفاده از روش تحلیل سلسله مراتبی و سامانه اطلاعات جغرافیایی به تحلیل فضایی میزان دسترسی روستاییان بخش‌های مختلف استان به امکانات و زیرساخت‌ها پرداخته شده و میزان دسترسی به این امکانات در سطح محیط‌های روستایی استان پهنه‌بندی گردیده است. بر این اساس پژوهش حاضر از نظر روش کار، داده‌ها و ابزار تحلیل نیز دارای نوآوری است.

مبانی نظری

پیشگیری از بزهکاری به سرعت در حال تبدیل شدن به یکی از مهم‌ترین رویکردها برای کاهش بزهکاری است. از مهم‌ترین دلایل در اولویت قرار گرفتن پیشگیری از بزهکاری می‌توان به موارد زیر اشاره کرد (عبدالفتاح، ۱۳۹۴: ۸۰):

- ❖ افزایش قابل توجه وقوع بزهکاری طی دهه‌های اخیر
- ❖ پیدایش گونه‌های جدید بزهکاری همانند جرائم رایانه‌ای همراه با فناوری‌های نو
- ❖ جابجایی فزاینده جمعیت و شمار در حال رشد گردشگران و پناهجویان و ضرورت کنترل‌های مرزی
- ❖ شکست آشکار بازدارنده‌های سنتی و نظام‌های حقوق جزا، عدالت کیفری و زندان
- ❖ پذیرش نظام عدالت کیفری به عنوان نظام مداخله نه پیشگیری
- ❖ ترس از بزهکاری و نگرانی روزافزون از خطر بزه دیدگی و دلواپسی عمومی فراوان

انواع پیشگیری از بزهکاری

بررسی ادبیات جرم‌شناسی نشان‌دهنده وجود شش نوع پیشگیری است. چهار نوع نخست را می‌توان «پیشگیری متداول» و دو نوع دیگر را «پیشگیری نوین» نام نهاد (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۷۷: ۱۳۷):

❖ پیشگیری متداول

الف. پیشگیری از بزهکاری اطفال و پیشگیری از بزهکاری عمومی: در این نوع پیشگیری در مورد اطفال و نوجوانان بزهکار که شخصیت آن‌ها در حال شکل‌گیری است، باید تدابیر پرورشی و بازپروری را به کار گرفت، حال آنکه در مورد بزهکاران بزرگسال باید از ارباب انگیزی با تهدید به مجازات استفاده کرد.

ب. پیشگیری عمومی و پیشگیری اختصاصی: پیشگیری عمومی به عوامل عمومی پیشگیری اشاره دارد (گسن، ۱۳۷۰: ۱۳۴). نهادهای مردمی و خود مردم از جمله خانواده، مدرسه، محله و ... در این نوع پیشگیری نقش عمده‌ای دارد. در پیشگیری اختصاصی یا خصوصی به عوامل صریح‌تر و اختصاصی‌تر جرائم و خنثی کردن آن‌ها توجه می‌شود.

ج. پیشگیری انفعالی و پیشگیری فعال: در پیشگیری انفعالی بعضی اقدام‌های معمول پیشگیرانه از نوع «هشدار پلیسی» انجام نمی‌شود؛ بلکه در یک انتظار انفعالی برای تأثیر این اقدام‌ها باقی می‌مانند؛ حال آنکه در نوع فعال، پلیس برای اجتناب از وقوع جرم وارد عمل می‌شود (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۷۷: ۱۳۸). مشارکت جامعه مدنی، مثلاً شوراهای شهر و شهرداری‌ها یا اقدام مستقل هر یک از آن‌ها در این خصوص نقش عمده‌ای دارد.

د. پیشگیری اولیه، ثانویه و ثالثیه: پیشگیری اولیه شامل اقدام‌هایی است که اوضاع و شرایط جرم‌زای محیط کالبدی و اجتماعی (یعنی بهبود شرایط زندگی) را تغییر می‌دهد. پیشگیری ثانویه از پیش‌بینی یک وضعیت جرم‌زا متأثر می‌شود (کلدی، ۱۳۸۱: ۶۵). این نوع پیشگیری ناظر به گروه‌های خاصی است که بیم ارتکاب جرم از سوی آن‌ها می‌رود و در

معرض خطر بزهکاری قرار دارند (گسن، ۱۳۸۳). پیشگیری ثالث ناظر به پیشگیری از تکرار جرم با انجام اقدام‌های فردی و سازگارسازی درباره بزهکاران قدیمی است. این نوع پیشگیری با توجه به اینکه ناظر به اقدامات بعد از وقوع بزهکاری است، در چارچوب «جرم‌شناسی پیشگیرانه» قرار نمی‌گیرد.

❖ پیشگیری‌های نوین

الف. پیشگیری اجتماعی: شامل مجموعه اقدام‌های پیشگیرانه‌ای است که به دنبال حذف یا خنثی کردن آن دسته از عواملی است که در تکوین جرم مؤثر است (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۷۷: ۱۳۹). در پیشگیری اجتماعی نقش خانواده، آموزش، رسانه‌ها و وسایل ارتباط جمعی بسیار اهمیت دارد. در این نوع پیشگیری با رویکردی کلان به عوامل بروز بزهکاری از قبیل: فقر اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی توجه می‌شود.

ب. پیشگیری وضعی: شامل مجموعه اقدام‌ها و تدابیری است که به محیط و شرایط پیرامونی جرم (وضعیت مشرف بر جرم) و مهار آن توجه می‌شود. «کلارک» پیشگیری وضعی را اقدام‌های قابل پیش‌بینی می‌داند که برای مقابله با جرم به کار می‌رود. این اقدام‌ها معطوف به شکل‌های خاصی از جرم است و با اعمال مدیریت، یا مداخله در محیط بی‌واسطه به شیوه‌ای پایدار و منظم فرصت‌های جرم کاهش‌یافته و خطر ناشی از ارتکاب جرم که همواره مدنظر مجرمان است افزایش می‌یابد (رزنام، روسیو، داویس، ۱۳۷۹: ۱۵).

همچنین بر اساس نظرات صاحب‌نظران می‌توان دو رویکرد کلی برای پیشگیری از جرم را از یکدیگر تفکیک کرد: رویکرد نخست رویکردی غیر مکانی است که بر کاهش و یا حذف انگیزه‌های شخصی ارتکاب جرم تأکید دارد و رویکرد دوم رویکردی مکانی یا موضعی است که بر مشکل ساختن ارتکاب جرم از طریق کاهش فرصت‌های بزهکاری پایه‌گذاری شده است (سجادی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۲۹).

پیشگیری بزهکاری و توسعه پایدار روستایی

مفهوم پایداری در واقع تلاشی برای دستیابی به بهترین نتایج در برنامه‌های محیط انسانی و طبیعی است که برای امروز و آینده صورت می‌پذیرد. هدف از توسعه پایدار رفع نیازهای نسل حاضر بدون از بین بردن نیاز نسل‌های آینده است. توسعه روستایی یک فعالیت چندبخشی و مرکب است که برنامه‌های توسعه کشاورزی و بهبود تسهیلات اجتماعی برای تمام روستاییان را در برمی‌گیرد. جریانی که روستاییان را هدایت می‌کند تا توان خود را جهت توسعه روستایی بالا ببرند. این جریان با توزیع بیشتر منافع بین مردم که خود نتیجه کنترل بر محیط است هموار می‌شود. نقش و جایگاه روستا در فرایندهای توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در تمامی مقیاس‌ها و پیامدهای توسعه‌نیافتگی مناطق روستایی، چون فقر گسترده، نابرابری فزاینده، رشد سریع جمعیت، بیکاری، مهاجرت و حاشیه‌نشینی اهمیت توجه به توسعه روستایی و حتی تقدم آن بر توسعه شهری را جلوه‌گر ساخته است (ازکیا و غفاری، ۱۳۸۳: ۱۶).

از سوی دیگر در بحث معیارها و شاخص‌های توسعه، جرم به‌عنوان یک موضوع کلیدی در راهبرد توسعه کشور در نظر گرفته می‌شود. پژوهش‌ها نشان می‌دهد در مناطقی که بسترهای ارتکاب جرم فراهم است و میزان آن در حال رشد است، توسعه با آهنگ آهسته‌ای در حرکت است که به‌نوعی تقابل توسعه و بزهکاری را نشان می‌دهد. از نظر آمارتیاسن در کتاب «توسعه به مثابه آزادی»، توسعه فرایند گسترش بهره‌مندی مردم از آزادی‌های واقعی است و توسعه فقط در پی حل محرومیت‌های اقتصادی نیست. توسعه در پی حل طیفی از ناآزادی‌ها و قیدوبندهایی است که بر کیفیت و کمیت زندگی تأثیرگذار است. به نظر او، گرچه فقر مسبب اصلی نبود آزادی‌هاست، اما توسعه با سایر مسائل اجتماعی، در محدود کردن آزادی افراد فقیر دخالت دارد (United Nations Office on Drugs and Crime, 2005: 101). همواره تقابل معنادار

جرم و توسعه بر یکدیگر و تأثیر منفی بزهکاری و به‌ویژه جرائم سازمان‌یافته بر شاخص‌های توسعه مورد تأکید بوده است؛ بنابراین می‌توان دریافت که امنیت جهانی نیازمند توسعه جهانی است و توسعه نیازمند امنیت است.

توسعه جریانی چندبعدی است و باید نشان دهد که مجموعه نظام اجتماعی، هماهنگ با نیازهای متنوع اساسی و خواسته‌های افراد و گروه‌های اجتماعی در داخل نظام (قانون)، از حالت نامطلوب زندگی گذشته خارج شده و به‌سوی وضع یا حالتی از زندگی که از نظر مادی و معنوی بهتر است، سوق می‌یابد (Todaro, 1989). شواهد بیانگر آن است که در کشورهایی که جرم زیاد است، دائماً از اثرات مثبت توسعه اقتصادی (رشد اقتصادی) کاسته می‌شود؛ بنابراین واکاوی مسئله جرم از این لحاظ که جرم مانعی برای توسعه و خنثی‌کننده آثار مثبت آن است بسیار ضروری است.

در بسیاری از جوامع، عدم توجه هم‌زمان، به ابعاد مختلف توسعه باعث بروز بزهکاری می‌شود. برای مثال افزایش نرخ رشد اقتصادی بدون توجه به توزیع عادلانه درآمدها (توسعه اجتماعی) باعث افزایش بزهکاری می‌شود و یا افزایش سطح سواد و آموزش (توسعه فرهنگی بدون ایجاد اشتغال) (توسعه اقتصادی و اجتماعی) بستر عبور از قانون را فراهم می‌کند (Becker, 1968). شواهد نشان می‌دهد که جرم یکی از نتایج اجتناب‌ناپذیر رشد اقتصادی است زیرا رشد اقتصادی بدون توجه به عوامل مهمی نظیر توزیع عادلانه درآمد (توسعه اجتماعی) شکل می‌گرفت اما شواهد در دهه حاضر بیانگر آن است که در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته، نیل به توسعه توأم با کاهش جرم بوده است (Rodrigo, 2004)؛ زیرا با تغییرات ایجادشده در مسئله توسعه نگرش به توسعه که علاوه بر بعد اقتصادی توسعه، به مفهوم استفاده آزاد از فرصت‌های اقتصادی، آزادی سیاسی، آزادی دریافت تسهیلات اجتماعی، آزادی دستیابی به بازار، آزادی در دستیابی به امنیت و حمایت اجتماعی نیز توجه می‌کند، رابطه‌ای معکوس بین توسعه و بزهکاری در جوامع توسعه‌یافته شکل می‌گیرد. بر این اساس با بررسی آثار توسعه از ابعاد گوناگون اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، بر مسئله جرم، می‌توان به نقاط قوت و ضعف سیاست‌های اتخاذشده در جهت توسعه‌یافتگی واقف گردید.

روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف کاربردی و توسعه‌ای است که به روش توصیفی، تحلیلی انجام شده است. برای جمع‌آوری اطلاعات موردنیاز پژوهش حاضر دو روش اسنادی و میدانی به کار گرفته شده است.

جامعه آماری این پژوهش مجموعه جرائمی است که از ابتدا تا انتهای سال ۱۳۹۸ در نقاط روستایی استان به وقوع پیوسته است و به‌عنوان یک واقعه مجرمانه برای آن پرونده تشکیل شده است. در این بررسی از روش تمام شماری استفاده شده است و تمامی وقایع مجرمانه به‌عنوان جامعه آماری در نظر گرفته شده است. در این پژوهش تأثیر متغیرهای بیکاری، بار تکفل واقعی، میزان مشارکت اقتصادی و میزان دسترسی به امکانات و زیرساخت‌ها بر میزان جرم در روستاهای استان موردبررسی قرار گرفته است.

به‌منظور تحلیل روابط میان متغیر وابسته و متغیرهای مستقل در این پژوهش از روش‌های رگرسیون و آزمون همبستگی پیرسون در نرم‌افزارهای اکسل^۱ و اس.پی.اس.اس^۲ استفاده شده است. همچنین برای تعیین میزان دسترسی به امکانات و زیرساخت‌های استان از روش تحلیل سلسله مراتبی^۳ در محیط آرک جی.آی.اس^۴ استفاده شده است. فرآیند تحلیل سلسله مراتبی یکی از جامع‌ترین سیستم‌های طراحی شده برای تصمیم‌گیری با معیارهای چندگانه است زیرا این تکنیک امکان

1. Excel
2. SPSS
3. AHP
4. ArcGIS

فرموله کردن مسئله را به صورت سلسله مراتبی فراهم می‌کند و همچنین امکان در نظر گرفتن معیارهای مختلف کمی و کیفی را در مسئله دارد (عظیمی حسینی، نظری فر و مؤمنی، ۱۳۸۹). فرآیند تحلیل سلسله مراتبی با تجزیه مسائل پیچیده، آن‌ها را به شکلی ساده تبدیل کرده و به حل آن‌ها می‌پردازد (قدسی پور، ۱۳۸۴؛ Ngai, 2003; Omkarprasad & Nurnayiny, 2004). این روش در سال‌های اخیر کاربردهای فراوانی در مسائل اقتصادی و اجتماعی پیدا کرده است. فرآیند تحلیل سلسله مراتبی شامل مراحل زیر است: ایجاد سلسله‌مراتب: تبدیل موضوع یا مسئله مورد بررسی به ساختاری سلسله مراتبی، مهم‌ترین قسمت این فرآیند محسوب می‌شود؛

تعیین ضریب اهمیت معیارها و زیر معیارها: برای تعیین ضریب اهمیت (وزن) معیارها و زیر معیارها، چند روش وجود دارد که معمول‌ترین آن‌ها، مقایسه دودویی است. در این روش، معیارها دوبه‌دو با یکدیگر مقایسه شده و درجه اهمیت هر معیار، نسبت به دیگری مشخص می‌شود.

تعیین ضریب اهمیت گزینه‌ها: پس از تعیین ضرایب اهمیت معیارها و زیر معیارها، ضریب اهمیت گزینه‌ها را باید تعیین کرد. در این مرحله، ارجحیت هر یک از گزینه‌ها در ارتباط با هر یک از زیر معیارها و اگر معیاری زیر معیار نداشته باشد مستقیماً با خود آن معیار، مورد قضاوت قرار می‌گیرد. فرآیند به دست آوردن وزن گزینه‌ها نسبت به هر یک از معیارها شبیه تعیین ضریب اهمیت معیارها نسبت به هدف است (Cimren et al., 2007).

محدوده مورد مطالعه

استان زنجان واقع در شمال غرب کشور از شمال با استان‌های گیلان، اردبیل و آذربایجان شرقی، از شرق با استان قزوین، از جنوب با استان همدان، از جنوب غرب با استان کردستان و از غرب با آذربایجان غربی هم‌جوار است. استان زنجان دارای ۸ شهرستان، ۲۱ نقطه شهری، ۱۷ بخش و ۴۸ دهستان است. در شکل ۱ موقعیت استان در کشور نشان داده شده است.

شکل ۱. موقعیت استان زنجان در شمال غرب کشور

جمعیت استان در آخرین دوره سرشماری ۱۰۵۷۴۶۱ نفر بوده است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵) و برابر با ۱/۳۲ درصد جمعیت کشور است. ساکنان این استان به طرز نامتوازی در شهرستان‌ها پراکنده شده‌اند. سهم چشم‌گیری از جمعیت (۷۹/۱۸ درصد) در سه شهرستان زنجان (۴۹/۳ درصد)، خدابنده (۱۵/۵۶ درصد) و ابهر (۱۴/۳۳ درصد) به سر می‌برند.

یافته‌ها

وضعیت کلی ارتکاب بزهکاری در مناطق روستایی استان زنجان

در یک دوره زمانی یک‌ساله ۹۵/۵۷ درصد جرائم استان در نقاط شهری و ۴/۴۳ درصد در نقاط روستایی به وقوع پیوسته است. در جدول ۱ چگونگی رخداد جرائم در شهرستان‌های استان نشان داده شده است. بیشترین میزان جرائم ثبت شده در شهرستان زنجان (۵۲/۳۱ درصد) بوده است. ابهر (۱۶/۱۷ درصد) و خدابنده (۱۵/۱۷ درصد) با فاصله قابل توجهی از زنجان در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. بیش از نیمی از جرائم رخ داده در نقاط شهری استان (۵۳/۴۵ درصد) مربوط به زنجان بوده است. ابهر از این حیث در رتبه دوم جای گرفته است (۱۶/۴۵ درصد). خدابنده نیز با سهمی برابر با ۱۴/۲۴ درصد در رتبه سوم قرار گرفته است. بررسی سهم شهرستان‌ها از مجموع جرائم روستایی نشان می‌دهد، خدابنده با ۳۵/۵ درصد جرائم بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است. زنجان (۲۷/۷۹ درصد) و ابهر (۱۰ درصد) نیز رتبه‌های بعدی جای گرفته‌اند. همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، توزیع جرائم روستایی در سطح شهرستان‌ها در مقایسه با جرائم شهری یکنواخت‌تر است. بررسی سهم نقاط شهری و روستایی هر شهرستان از مجموع جرائم آن شهرستان نشان می‌دهد، سهم جرائم رخ داده در نقاط روستایی شهرستان‌ها بین ۲/۳۵ تا ۱۱/۲۳ درصد متغیر بوده است. بیشترین سهم جرائم روستایی در ایجرود و خدابنده و در رتبه‌های بعد ماهنشان و سلطانیه است و کمترین آن مربوط به زنجان، ابهر، خرمدره و طارم بوده است. بررسی نسبت جرم به جمعیت در مناطق روستایی نشان می‌دهد، بالاترین میزان این نسبت در خدابنده و ابهر به میزان ۶ فقره در هر ۱۰۰۰ نفر بوده است. زنجان و خرمدره از این حیث در رتبه دوم قرار گرفته و در این شهرستان‌ها به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت ۵ فقره رفتار مجرمانه مشاهده شده است. طارم با نسبت ۲ فقره جرم کمترین نسبت را داشته است. سهم سایر شهرستان‌های استان نیز ۴ مورد در هر ۱۰۰۰ نفر است. شایان ذکر است به‌طور متوسط در استان ۶ فقره بزه در هر ۱۰۰۰ نفر در جوامع روستایی استان رخ داده است.

جدول ۱. چگونگی توزیع رخداد جرائم در استان به تفکیک شهرستان

شهرستان	درصد فراوانی رخداد جرائم از مجموع استان			درصد فراوانی رخداد جرائم از مجموع شهرستان		
	کل	شهری	روستایی	شهری	روستایی	نسبت جرم به جمعیت روستایی (در ۱۰۰۰ نفر)
ابهر	۱۶/۱۷	۱۶/۴۵	۱۰	۹۷/۲۶	۲/۷۴	۶
ایجرود	۲/۸۵	۲/۶۵	۷/۲۴	۸۸/۷۷	۱۱/۲۳	۴
خدابنده	۱۵/۱۷	۱۴/۲۴	۳۵/۱۵	۸۹/۷۴	۱۰/۲۶	۶
خرمدره	۵	۵/۰۵	۳/۹۹	۹۶/۴۷	۳/۵۳	۵
زنجان	۵۲/۳۱	۵۳/۴۵	۲۷/۷۹	۹۷/۶۵	۲/۳۵	۵
سلطانیه	۲/۳۸	۲/۲۵	۵/۱۵	۹۰/۴۱	۹/۵۹	۴
طارم	۳/۲۴	۳/۱۹	۴/۳۶	۹۴/۰۶	۵/۹۴	۲
ماهنشان	۲/۸۸	۲/۷۲	۶/۳۲	۹۰/۲۹	۹/۷۱	۴
مجموع	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۹۵/۵۷	۴/۴۳	۶

منبع: فرماندهی انتظامی استان زنجان، ۱۳۹۸

در جدول ۲ چگونگی توزیع رخداد انواع جرائم در نقاط روستایی استان آورده شده است. انواع جرائم سرقت با ۲۸/۵۹ درصد، بیشترین فراوانی را در میان جرائم ارتكابی در نقاط روستایی استان داشته است. نزاع و درگیری با سهم ۱۸/۷۱ درصد در رتبه دوم قرار گرفته است. رتبه سوم نیز به جرائم عمومی علیه اموال و اشخاص اختصاص داشته است (۱۶/۴۴ درصد). تخلفات و جرائم ملکی (۷/۱۸ درصد) و اختلاف خانوادگی (۶/۷۵ درصد) از دیگر جرائم حائز اهمیت در مناطق روستایی استان است.

جدول ۲. سهم رخداد انواع جرائم در نقاط روستایی استان

نوع جرم	سهم از مجموع جرائم	نوع جرم	سهم از مجموع جرائم
سرقت	۲۸/۵۹	جرائم و تخلفات راهور	۰/۶۱
نزع و درگیری	۱۸/۷۱	آتش‌سوزی عمدی	۰/۵۵
جرائم عمومی علیه اموال و اشخاص	۱۶/۴۴	جعل	۰/۴۹
تخلفات و جرائم ملکی	۷/۱۸	تعدی و تمرد به مأمورین	۰/۴۳
اختلافات خانوادگی	۶/۷۵	تخلفات و جرائم صنفی	۰/۳۷
مفاسد اجتماعی	۴/۴۸	جرائم سایبری	۰/۱۸
مواد مخدر	۳/۹۹	خودکشی	۰/۱۲
جرائم مالی و اقتصادی	۳/۵۶	امور خاص اتباع بیگانه	۰/۰۶
قاچاق	۳/۳۱	قتل	۰/۰۶
جرائم زیست‌محیطی	۲/۰۲	شرارت	۰/۰۶
تهدید و اکراه	۱/۳۵	مجموع	۱۰۰
امور امنیتی غیرمجاز	۰/۶۷		

منبع: فرماندهی انتظامی استان زنجان، ۱۳۹۸

تحلیل همبستگی میان رخداد جرائم روستایی با متغیرهای مستقل پژوهش

در این بخش به بررسی همبستگی میان رخداد جرائم در نقاط روستایی با متغیرهای مستقل پژوهش چون نرخ بیکاری، بار تکفل، میزان مشارکت اقتصادی و میزان دسترسی به امکانات و زیرساخت‌ها پرداخته شده است:

❖ تحلیل همبستگی رخداد جرم با نرخ بیکاری در مناطق روستایی

در جدول ۳ نرخ بیکاری در شهرستان‌های استان مورد مقایسه قرار گرفته است. ایجرود پایین‌ترین میزان نرخ بیکاری (۳/۳۷ درصد) و زنجان (۱۴/۱۴ درصد) بالاترین میزان آن را در استان داشته است. بررسی نرخ بیکاری در مناطق روستایی نیز نشان می‌دهد کمترین نرخ بیکاری در استان به مناطق روستایی ایجرود (۲/۹۷ درصد) و بیشترین آن به خدابنده (۱۳/۵۱ درصد) اختصاص داشته است. بررسی میزان همبستگی نرخ بیکاری در مناطق روستایی با میزان رخداد جرائم در آن‌ها با استفاده از روش پیرسون (جدول شماره ۵) نشان می‌دهد، میان این دو متغیر همبستگی مستقیم معنی‌دار وجود دارد. ضریب همبستگی میان این دو متغیر ۰/۶۱ است، به این معنی که با افزایش نرخ بیکاری در مناطق روستایی، میزان رخداد جرائم در این مناطق نیز افزایش یافته است.

❖ تحلیل همبستگی رخداد جرم با بار تکفل واقعی^۱ در مناطق روستایی

بار تکفل در استان در سال ۱۳۹۵ برابر با ۱/۶ نفر بوده است. این شاخص در نقاط شهری (۲/۲ نفر) بیشتر از نقاط روستایی (۱/۶ نفر) بوده است. بررسی این نسبت در شهرستان‌های استان نشان می‌دهد زنجان، ابهر و خرمدره بالاترین میزان بار تکفل را در استان (۲/۱ نفر) داشته‌اند. در نقطه مقابل کمترین بار تکفل به سلطانیه و ماهنشان (۱/۶ نفر) اختصاص داشته است؛ اما در مناطق روستایی بالاترین میزان بار تکفل از آن ابهر و ایجرود (۱/۸ نفر) و کمترین آن مربوط به خرمدره (۱/۴ نفر) بوده است. ضریب همبستگی پیرسون شاخص بار تکفل واقعی و میزان رخداد جرائم در مناطق روستایی استان ۰/۳۱ به‌دست‌آمده است (جدول ۵) که نشان می‌دهد همبستگی متوسطی بین این دو شاخص وجود دارد.

۱. بار تکفل واقعی به نسبت جمعیت غیر شاغل به جمعیت شاغل گفته می‌شود. بدین ترتیب مشخص خواهد شد که هر فرد شاغل معیشت و گذران زندگی چند نفر دیگر (به‌جز خودش) را بر عهده دارد.

جدول ۳. نرخ بیکاری، بار تکفل واقعی و مشارکت اقتصادی در شهرستان‌های استان (۱۳۹۵)

شهرستان	نرخ بیکاری		بار تکفل واقعی		مشارکت اقتصادی	
	کل	روستایی	کل	روستایی	کل	روستایی
ابه‌ر	۱۲/۵۷	۸/۵	۲/۱	۱/۸	۳۶/۴۷	۳۸/۸۳
ایجرود	۳/۳۷	۲/۹۷	۱/۹	۱/۸	۳۹/۲۲	۳۹/۶۷
خدابنده	۱۳/۶۶	۱۳/۵۱	۲	۱/۷	۳۹/۸۵	۴۱/۵
خرم‌دره	۱۲/۴۲	۷/۹۳	۲/۱	۱/۴	۳۷/۵۶	۴۰/۰۳
زنجان	۱۴/۱۴	۶/۳۱	۲/۱	۱/۷	۳۷/۹۹	۴۳/۹۸
سلطانیه	۵/۲۹	۴/۳۱	۱/۶	۱/۶	۳۸/۳	۳۹/۴۱
طارم	۸/۸۷	۸/۰۳	۱/۸	۱/۷	۴۲/۴۸	۴۲/۷۶
ماه‌نشان	۶/۳۱	۶	۱/۶	۱/۵	۴۱/۱۶	۴۳/۱۱
استان	۱۲/۵۶	۸/۲۸	۱/۶	۱/۶	۳۸/۳۹	۴۱/۸۴

منبع: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

❖ تحلیل همبستگی رخداد جرم با میزان مشارکت اقتصادی^۱ در مناطق روستایی

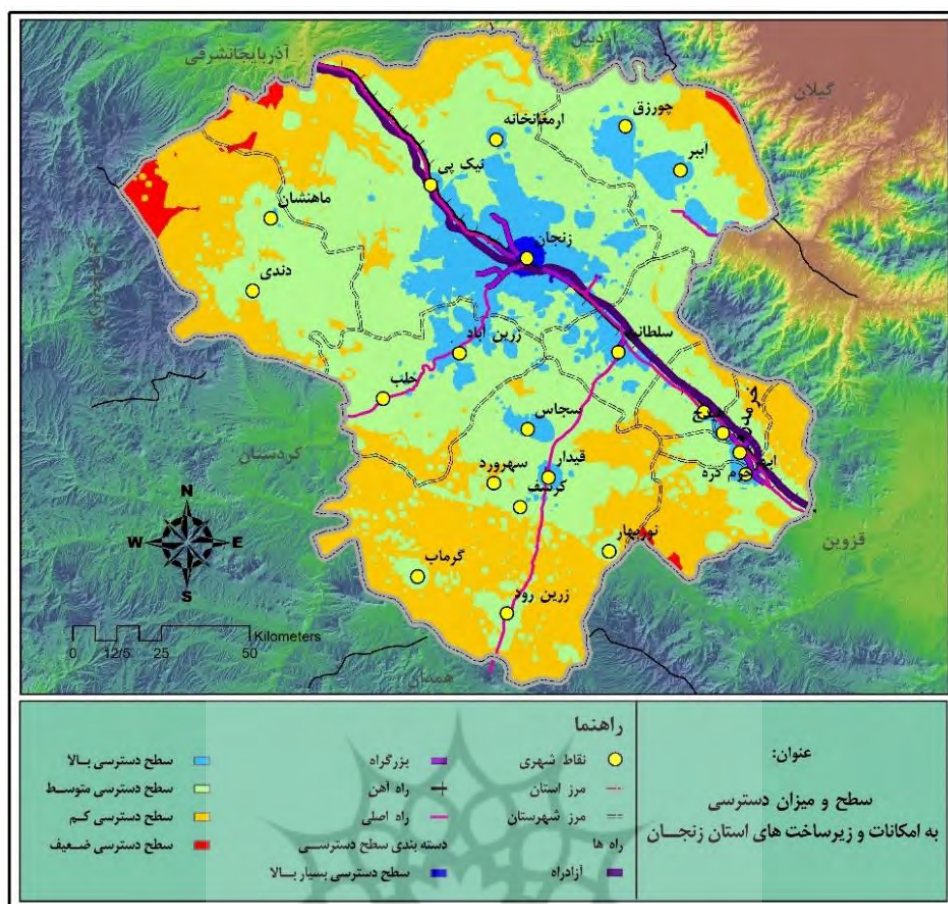
میزان مشارکت اقتصادی در استان در سال ۱۳۹۵ برابر با ۳۸/۳۹ درصد بوده است. مقایسه میزان مشارکت اقتصادی در شهرستان‌های استان نشان می‌دهد طارم بالاترین میزان مشارکت اقتصادی را (۴۲/۴۸ درصد) داشته است. کمترین میزان این شاخص نیز به ابهر (۳۶/۴۷ درصد) مربوط است. بررسی این شاخص در مناطق روستایی نشان می‌دهد زنجان و ماه‌نشان (به ترتیب با ۴۳/۹۸ و ۴۳/۱۱ درصد) بیشترین نرخ را از آن خود کرده‌اند، در نقطه مقابل پایین‌ترین مقدار این شاخص متعلق به ابهر (۳۸/۸۳ درصد) بوده است. بررسی میزان همبستگی میزان مشارکت اقتصادی با وقوع جرائم در مناطق روستایی استان از همبستگی متوسط این دو شاخص خبر می‌دهد، چراکه ضریب همبستگی پیرسون برای این دو شاخص ۰/۳۸ است (جدول ۵).

❖ تحلیل همبستگی رخداد جرم با میزان دسترسی به امکانات و زیرساخت‌ها

در این مبحث پهنه استان در دسترسی به امکانات و زیرساخت‌ها با استفاده از فرایند سلسله مراتبی سطح‌بندی شده است. به این منظور مجموعه‌ای از شاخص‌های زیربنایی، سکونتگاهی و خدماتی مورد استفاده قرار گرفته است. این شاخص‌ها شامل دسترسی به شبکه راه، مراکز درمانی، خطوط انتقال انرژی (نفت، گاز و برق)، فرودگاه، جایگاه‌های عرضه سوخت و بی‌تی‌اس جاده‌ای است. در جدول ۴ سطح‌بندی میزان دسترسی به زیرساخت‌های اصلی در پهنه استان آورده شده است. بر اساس این جدول، ۴۹/۶ درصد از مساحت استان شامل پهنه‌هایی است که دسترسی به زیرساخت‌های اصلی و تجهیزات زیربنایی در آن‌ها متوسط است. از کل مساحت استان ۳۵/۲ درصد آن در پهنه دسترسی در سطح کم واقع شده است. سطح دسترسی بالا (مطلوب) ۱۲ درصد مساحت استان را در بر گرفته است و تنها ۰/۵ درصد از مساحت استان دارای سطح دسترسی بسیار بالا (بسیار مطلوب) است. بررسی نقشه میزان دسترسی به زیرساخت‌ها در استان (شکل ۲) نشان می‌دهد، محدوده‌های نزدیک به مرکز استان (شهر زنجان) از میزان دسترسی بسیار مناسب‌تری برخوردارند و با فاصله گرفتن از این محدوده از میزان مطلوبیت دسترسی پهنه‌ها کاسته می‌شود و در مناطق حاشیه‌ای استان دسترسی به زیرساخت‌ها بسیار نامطلوب است.

بررسی میزان همبستگی میزان دسترسی مناطق مختلف استان به امکانات و زیرساخت‌ها و وقوع جرائم روستایی بیانگر رابطه همبستگی متوسط میان این دو متغیر است، چراکه ضریب همبستگی پیرسون برای این دو متغیر ۰/۵۳ به دست آمده است.

۱. نسبت جمعیت فعال منطقه (شاغل و بی‌کار) به جمعیت ده‌ساله و بیش‌تر همان منطقه ضربدر ۱۰۰ را، میزان مشارکت اقتصادی گویند.

شکل ۲. سطح و میزان دسترسی به امکانات و زیرساخت‌های استان

جدول ۴. میزان دسترسی به زیرساخت‌های اصلی استان

میزان دسترسی	مساحت (هکتار)	مساحت (درصد)
ضعیف	۵۸۷۶۳/۶	۲/۶
کم	۷۸۳۸۰۲/۳	۳۵/۲
متوسط	۱۱۰۴۷۱۷/۳	۴۹/۶
بالا	۲۶۶۷۳۴/۱	۱۲
بسیار بالا	۱۱۴۳۱/۹	۰/۵

جدول ۵. ضریب همبستگی پیرسون ارتکاب جرائم با شاخص‌های مختلف

متغیرهای مستقل	نرخ بیکاری روستایی	بار تکفل روستایی	میزان مشارکت اقتصادی	دسترسی به امکانات و زیرساخت‌ها	شرح
ضریب همبستگی پیرسون	۰/۶۱	۰/۳۱	۰/۳۸	۰/۵۳	
Sig. (2-tailed)	۰/۱۱	۰/۴۵	۰/۳۶	۰/۱۷۴	

بحث

در این پژوهش عواملی چون نرخ بیکاری، بار تکفل، میزان مشارکت اقتصادی و میزان دسترسی مناطق روستایی به امکانات و زیرساخت‌ها به‌عنوان متغیرهای مستقل در نظر گرفته شد و میزان همبستگی این عوامل با رخداد جرم در مناطق روستایی استان مورد بررسی قرار گرفت. رخداد جرم در مناطق روستایی بیشترین همبستگی را با نرخ بیکاری روستایی داشت. بدین ترتیب که با افزایش میزان بیکاری در شهرستان‌های استان وقوع جرم بیشتری گزارش شده است. شایان‌ذکر

است نرخ بیکاری در نقاط روستایی استان ۸/۲۸ درصد بوده است که در مقایسه با متناظر شهری آن به میزان ۱۴/۹ درصد بسیار کمتر است. بر این اساس یافته‌های این پژوهش هم سو با یافته‌های گروه و همکاران (۲۰۲۵)، آریسوکو و همکاران (۲۰۲۰)، اصغری لقمجانی و حیدری (۱۳۹۵) و حجاریان و قنبری (۱۳۹۲) است.

میزان همبستگی میان متغیر دسترسی سکونتگاه‌های روستایی به امکانات و زیرساخت‌ها و رخداد جرائم روستایی نیز قابل توجه بود. به این مفهوم که با افزایش دسترسی ساکنان سکونتگاه‌های روستایی استان به امکانات و زیرساخت‌ها میزان وقوع جرائم نیز افزایش یافته است که یافته‌های رضوانی و همکاران (۱۳۹۰) و حجاریان و قنبری (۱۳۹۲) را در زمینه دسترسی به زیرساخت‌ها تأیید می‌کند.

همچنین یافته‌های پژوهش نشان داد همبستگی متوسطی نیز میان مشارکت اقتصادی و بار تکفل واقعی با میزان رخداد جرائم در نقاط روستایی وجود دارد.

نتیجه‌گیری

یکی از جنبه‌های وقوع جرم عوامل اقتصادی، نظیر تورم، بیکاری، فقر، نحوه توزیع درآمد و ... است. محیط اقتصادی جوامع به نوبه خود در تأثیرگذاری بر جرم و ناهنجاری در سطح کلان تأثیر بسزایی دارد. بدون تردید فقر، نابرابری‌های اقتصادی و بیکاری در زمره مهم‌ترین معضلات جامعه بشری است که از جایگاه ویژه‌ای بین سایر مسائل اقتصادی برخوردار است. مشکلات فقر صرفاً منحصر به پیامدهای خود فقر نیست، بلکه مشکلات این مسئله اقتصادی زمانی شدت می‌یابد که بستر ساز انحرافات می‌گردد و درواقع مکانیسم تأثیرگذاری اقتصاد بر اجتماع عموماً از کانال فقر، بیکاری و نابرابری نشأت می‌گیرد. ارتباط بین فقر و انحرافات اجتماعی موضوعی نو و بدیع نیست و جوامع انسانی طی حیات خویش به نوعی با این دو مقوله درگیر بودند و در هر زمان و به تناسب شرایط، امکانات و فضای جامعه راه‌حل‌هایی در برخورد با آن در نظر گرفته شده است. بیکاری یا عدم امکان استفاده از نیروی کار یک عارضه و بیماری مزمن است که خوشایند هیچ نظام اقتصادی نیست. عدم دسترسی یا دسترسی محدود به فرصت‌ها و منابع کسب درآمد و اشتغال که در جامعه به صورت بیکاری یا کم‌کاری عینیت می‌یابد از عوامل موجد فقر و نابرابری‌های اقتصادی است، چراکه این عوامل باعث بروز انحرافات، تنش‌ها و بی‌نظمی‌های اجتماعی و خشونت می‌شود.

چالش‌های اشتغال و بیکاری نه تنها یکی از مهم‌ترین مسائل اجتماعی روز در کشور به شمار می‌آید، بلکه با توجه به میزان رشد جمعیت در سه دهه گذشته می‌توان آن را مهم‌ترین چالش چند دهه آینده نیز به حساب آورد. بیکاری می‌تواند به انحراف و سرخوردگی نسل جوان و بحران‌های اجتماعی و سیاسی منجر گردد.

پیشنهادهای

با توجه به یافته‌ها و نتایج پژوهش حاضر و نظر به وضعیت ارتکاب جرائم در سکونتگاه‌های روستایی استان برخی توصیه‌ها و پیشنهادها زیر در پیشگیری و کاهش ارتکاب جرائم در این مناطق مؤثر است:

- ❖ تشویق روستاییان به افزایش مشارکت‌های اجتماعی برای ارتقاء سطح ایمنی و امنیت محیط‌های روستایی
- مهم‌ترین راهکار جهت کاهش بزهکاری در این مناطق است. چراکه نقش مردم محلی در مدیریت امنیت حیاتی تر از سیستم عدالت کیفری است (Bowden, 2017; Bairagi & Kakaty, 2016).
- ❖ نظر به اینکه مهم‌ترین بزه ارتکابی در سکونتگاه‌های روستایی استان سرقت است و این بزه رابطه مستقیم و بی‌واسطه‌ای با وضعیت اقتصاد و معیشت ساکنین دارد، انجام اقدامات اساسی در جهت بهبود وضعیت اقتصادی روستاییان راهکاری مناسب برای کاهش انگیزه بزه سرقت می‌باشد.

❖ یافته‌های پژوهش بیانگر رابطه آشکار بین نرخ بیکاری و وقوع بزهکاری در سکونتگاه‌های روستایی استان است؛ بنابراین بهبود شرایط اشتغال و کارآفرینی راهکار مهم دیگری برای افزایش درآمد روستاییان و بهبود وضعیت زندگی آن‌ها و کاهش نرخ جرائم در مناطق روستایی استان دارد.

❖ اعطای تسهیلات بانکی با بهره کم به روستاییان و افراد جویای کار در زمینه راه‌اندازی طرح‌ها و فعالیت‌های اقتصادی روستایی به بهبود وضعیت زندگی و فعالیت آنان کمک شایانی خواهد نمود.

❖ توسعه صنایع غذایی مبتنی بر تولیدات کشاورزی و محصولات دامی از جمله ایجاد زیرساخت‌های انبارداری، سردخانه، کارگاه‌های فرآوری و تبدیل محصولات کشاورزی و دامی به بهبود اشتغال روستایی استان کمک می‌کند. ایجاد زمینه جذب و نگهداشت جمعیت در سکونتگاه‌های روستایی به‌منظور کاهش نرخ مهاجرت روستایی راهکار مناسب دیگری برای بهبود شرایط زیست روستایی است.

❖ افزایش سطح آگاهی و دانش روستاییان نسبت به مسائل ایمنی و نوع و میزان جرائم روستایی و ارائه آموزش‌های لازم برای نظارت، مراقبت و حفاظت بهتر و دقیق‌تر از اموال و دارایی آن‌ها می‌تواند به افزایش امنیت جوامع روستایی و کاهش نرخ بیکاری کمک نماید.

❖ افزایش تعداد پاسگاه‌های انتظامی، برگزاری برنامه‌های گشت منظم و نامنظم در سطح منطقه و برخی طرح‌های ایمنی راهکار دیگری برای کاهش نرخ بزهکاری است.

❖ تعامل بیشتر پلیس با روستاییان و ارائه آموزش‌های همگانی و آگاه‌سازی در خصوص بزهکاری و تبعات ناگوار آن و همچنین ارائه برنامه راهنمایی جهت پیشگیری و مقابله با بزهکاری از دیگر اقدامات در این روستاهاست.

❖ به‌کارگیری اصول و راهبردهای کاهش فرصت‌های بزهکاری و پیشگیری جرم از طریق طراحی محیطی کمک شایانی به افزایش امنیت و کاهش نرخ بزهکاری روستایی دارد.

حامی مالی

این مقاله برگرفته از طرح پژوهشی با عنوان «آسیب‌شناسی و تحلیل فضایی وقوع بزهکاری در سکونتگاه‌های روستایی استان زنجان» انجام‌شده در دفتر تحقیقات کاربردی فرماندهی انتظامی استان زنجان است.

سهم نویسندگان در پژوهش

نویسندگان در تمام مراحل و بخش‌های انجام پژوهش سهم برابر داشتند.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

نگارندگان بر خود لازم می‌دانند تا از حمایت‌های دفتر تحقیقات کاربردی فرماندهی انتظامی استان زنجان در انجام این پژوهش صمیمانه قدردانی کنند.

منابع

- اخگری، مهدی، و قاسمیان مقدم، علیرضا. (۱۴۰۱). بررسی و تحلیل عوامل مؤثر بر جغرافیای جرم در مناطق روستایی (مطالعه موردی: روستای نایبند شهرستان طبس). *پژوهش‌های معاصر در علوم و تحقیقات*، ۴(۳۴)، ۴۱-۶۱.
- ازکیا، مصطفی، و غفاری، غلامرضا. (۱۳۸۳). *توسعه روستایی با تأکید بر جامعه روستایی ایران*. تهران: نشر نی.
- اصانلو، علی؛ داودی دهقانی، ابراهیم؛ محمدی جلال، اسد و علی‌پور، یوسف. (۱۴۰۱). عوامل جغرافیایی سرقت احشام در روستاهای شهرستان همدان و راه‌کارهای پیشگیری انتظامی. *پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی*، ۱۵(۲)، ۶۳-۹۲.
- اصغری لقمجانی، صادق و حیدری، فاطمه. (۱۳۹۵). تحلیل فضایی عوامل مؤثر در افزایش میزان جرم در نواحی روستایی (مطالعه موردی: دهستان ادیمی). *کنفرانس ملی کشاورزی پایدار، محیط‌زیست و توسعه روستایی، کوه‌دشت*.
- حجاریان، احمد و قنبری، یوسف. (۱۳۹۲). شناسایی و تحلیل مؤلفه‌های اجتماعی مؤثر در گرایش جوانان روستایی به اعتیاد در سکونتگاه‌های روستایی شهرستان اصفهان. *فصلنامه اعتیاد پژوهی سوءمصرف مواد*، ۷(۲۷)، ۶۷-۷۸.
- دربان آستانه، علیرضا؛ انبارلو، مسعود و طهماسی، بهمن. (۱۳۹۸). تحلیل فضایی مؤلفه‌های طراحی محیطی در پیشگیری از جرم در مناطق روستایی (مورد مطالعه: شهرستان شهریار). *پژوهش‌نامه جغرافیای انتظامی*، ۷(۲۸)، ۳۱-۶۰.
- رحمانی، بیژن؛ سعیدی، عباس؛ کارگر، بهمن و اصانلو، علی. (۱۳۹۵). تحلیل عوامل مؤثر بر وقوع نزاع در نواحی روستایی (مورد مطالعه: روستاهای شهرستان خداآینده). *پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی*، ۹(۳)، ۱۵۲-۱۲۷.
- رزنبام، دنیس؛ لوریسیو، آرتور و داویس، روبرت. (۱۳۷۹). پیشگیری وضعی از جرم، رضا پرویزی (مترجم). *پیشگیری وضعی از جرم*، ۶۴(۳۲)، ۱۴۷-۱۷۲.
- رضوانی، محمدرضا؛ زارع، زهره؛ فرهادی، صامت و نیک‌سیرت، مسعود. (۱۳۹۰). جغرافیای جرم در نواحی روستایی با تأکید بر سرقت دام در بخش چهاردولی شهرستان قروه. *فصلنامه پژوهش‌های مدیریت انتظامی*، ۶(۱)، ۳۸-۶۲.
- سجادی، ژیلدا؛ کلانتری، محسن؛ توکلی‌نیا، جمیله و سوری، فاطمه. (۱۴۰۰). فراتحلیل مطالعات امنیت و بزهکاری در سکونتگاه‌های خودانگیخته شهری ایران. *پژوهش‌نامه جغرافیای انتظامی*، ۹(۳۶)، ۱۷۲-۱۲۵.
- شهریاری، مهدی. (۱۳۹۵). *تحلیل فضایی وضعیت اعتیاد به مواد مخدر و اثرات اقتصادی و اجتماعی آن در خانوارهای ساکن در روستاهای سیستان*. (پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه زابل).
- صدرالسادات، آیدا؛ سجاسی قیداری، حمداالله و عنابستانی، علی‌اکبر. (۱۳۹۷). ارزیابی تأثیر مؤلفه‌های پیشگیری از جرم در طراحی محیط بر احساس امنیت ساکنان: مطالعه موردی روستاهای دهستان طوس. *پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران*، ۷(۲۳)، ۵۹-۷۴. بازیابی از
- عبدالفتاح، عزت. (۱۳۹۴). تأملاتی در راهبردهای پیشگیری از جرم در کلان‌شهرهای قرن بیست و یکم. در محمد صدر توحیدخانه (مترجم). *مطالعات پیشگیری از جرم*، ۱۰(۳۵)، ۸۰-۹۹.
- عظیمی حسینی، محمد؛ نظری فر، محمدهادی و مؤمنی، رضوان. (۱۳۸۹). کاربرد GIS در مکان‌یابی. تهران: انتشارات مهرگان قلم.
- فرماندهی انتظامی استان زنجان. (۱۳۹۸). *آمار رخداد جرائم در استان زنجان*.
- قدسی‌پور، سید حسن. (۱۳۸۴). *فرآیند تحلیل سلسله مراتبی (AHP)*. تهران: انتشارات دانشگاه صنعتی امیرکبیر.
- قرلباش، سمیه و کلانتری، محسن. (۱۳۹۸). راهبردهای پیشگیری از جرم سرقت در سکونتگاه‌های روستایی شهرستان زنجان. *پژوهش‌های مدیریت انتظامی*، ۱۴(۳)، ۴۰۷-۴۳۱.

کلانتری، محسن؛ پوراحمد، احمد؛ ابدالی، یعقوب و الله‌قلی‌پور، سارا. (۱۳۹۶). تحلیل فضایی کیفیت زندگی در کانون‌های جرم‌خیز (مورد مطالعه: بخش مرکزی شهر تهران). *پژوهش‌نامه جغرافیای/انتظامی*، ۶(۲۱)، ۳۰-۱.

کلدی، علیرضا. (۱۳۸۱). انحراف، جرم و پیشگیری. *فصلنامه رفاه/اجتماعی*، ۱(۳)، ۷۲-۵۱.

گسن، ریمون. (۱۳۸۳). تحولات سیاست پیشگیری از بزهکاری در فرانسه در پرتو تصویب‌نامه قانونی ۱۷ ژوئیه ۲۰۰۲. در *شهرام ابراهیمی (مترجم)*، *مجله حقوقی دادگستری*، ۶۸(۴۸ و ۴۹)، ۲۸۳-۲۵۱.

گسن، ریموند. (۱۳۷۰). *جرم‌شناسی کاربردی*. (مهدی کی‌نیا، مترجم). تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

مرکز آمار ایران. (۱۳۹۵). *نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵*.

نجفی ابرندآبادی، علی حسین. (۱۳۷۷). *دانشنامه جرم‌شناسی*. تهران: نشر دانشگاه شهید بهشتی.

References

- Abdolfattah, I. (2015). Reflections on crime prevention strategies in the 21st-century metropolises. In M. Sadr Toohidkhaneh (Trans.). *Crime Prevention Studies*, 10(35), 80-99. [in persian].
- Abraham, J., & Ceccato, V. (2022). Crime and safety in rural areas: A systematic review of the English-language literature 1980–2020. *Journal of Rural Studies*, 94. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2022.05.010>
- Akhgari, M., & Ghasemian Moghadam, A. (2022). Investigating and analyzing the factors affecting the geography of crime in rural areas (Case study: Nayband village, Tabas County). *Contemporary Researches in Science and Research Studies*, 4(34), 42-61. [in persian].
- Arisukwu, O., Igbolekwu, C., Oye, J., Oyeyipo, E., Asamu, F., Rasak, B., & Oyekola, L. (2020). Community participation in crime prevention and control in rural Nigeria. *Heliyon*, 6(9), e05015. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2020.e05015>
- Asaju, K., Arome, S., & Anyio, S. F. (2014). The rising rate of unemployment in Nigeria: The socio-economic and political implications. *Global Business and Economic Research Journal*, 3(1), 68–89.
- Asanloo, A., Davoodi Dehaghani, E., Mohammad-Jalal, A., & Alipour, Y. (2022). Geographical factors of livestock theft in rural areas of Hamadan County and police prevention strategies. *Police Security and Order Research Journal*, 15(2), 63-92. [in persian].
- Asghari Lafmajani, S., & Heydari, F. (2016). Spatial analysis of factors affecting crime rates in rural areas (Case study: Edimi district). *National Conference on Sustainable Agriculture, Environment, and Rural Development*, Kuhdasht. [in persian].
- Azimi Hosseini, M., Nazari Far, M. H., & Momeni, R. (2010). The application of GIS in site selection. Tehran: Mehrgan Qalam Publishing. [in persian].
- Azkia, M., & Ghafari, G. (2004). *Rural development with emphasis on rural society in Iran*. Tehran: Ney Publishing. [in persian].
- Bairagi, A., & Kakaty, S. (2016). Analysis of brand loyalty using homogeneous Markov model. *IOSR Journal of Economics and Finance (IOSR-JEF)*, 7(4), 6–9.
- Becker, G. S. (1968). Crime and punishment: An economic approach. *Journal of Political Economy*, 76(2), 169-217.
- Bowden, M. (2017). Community safety, social cohesion and embedded autonomy: A case from south-west Dublin. *Crime Prevention & Community Safety*, 19, 87–102. <https://doi.org/10.1057/s41300-017-0018-3>
- Ceccato, V. (2015). Rural crime and community safety. *Journal of Rural Studies*, 39, 157-159.
- Ceccato, V., & Dolmen, L. (2011). Crime in rural Sweden. *Applied Geography*, 31(1), 119-135. <https://doi.org/10.1016/j.apgeog.2010.04.002>

- Cimren, E., Catay, B., & Budak, E. (2007). Development of a machine tool selection system using AHP. *International Journal of Advanced Manufacturing Technology*, 35, 363-376. <https://doi.org/10.1007/s00170-006-0714-0>
- Darban Astaneh, A., Anbarloo, M., & Tahmasi, B. (2019). Spatial analysis of environmental design elements in crime prevention in rural areas (Case study: Shahryar County). *Geography and Police Order Research Journal*, 7(28), 31-60. [in persian].
- Dingwall, G. (1999). Justice by geography: Realizing criminal justice in the countryside. In G. Dingwall & S. Moody (Eds.), *Crime and conflict in the countryside*. Cardiff: University of Wales Press.
- Etuk, L. (2008). *Crime and policing in rural areas*. Institute for Natural Resources, Oregon State University.
- Gessen, R. (1991). *Applied criminology* (M. Kiania, Trans.). Tehran: University of Tehran Press. [in persian].
- Gessen, R. (2004). Changes in the crime prevention policy in France under the law of July 17, 2002. In S. Ebrahimi (Trans.), *Judicial and Legal Review Journal*, 68(49 & 48), 251-283. [in persian].
- Ghodsi Pour, S. H. (2005). *Analytic Hierarchy Process (AHP)*. Tehran: Amirkabir University Press. [in persian].
- Grote, U., & Neubacher, F. (2016). Rural crime in developing countries: Theoretical framework, empirical findings, research needs. *Working paper*, Zentrum für Entwicklungsforschung, Center for Development Research, University of Bonn.
- Grote, U., Mager, G., Fabe, A., Neubacher, F., & Kissoly, L. (2025). Evidence and determinants of rural crime victimization in Tanzania. *World Development*, 187. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2024.106854>
- Grote, U., Nguyen, T. T., Nguyen, T. T., & Neubacher, F. (2024). Determinants and impacts of rural crime victimization: Evidence from a case study in Southeast Asia. *Journal of Asian Economics*, 91. <https://doi.org/10.1016/j.asieco.2024.101712>
- Hojarian, A., & Ghanbari, Y. (2013). Identification and analysis of social factors influencing the tendency of rural youth to addiction in rural settlements of Isfahan County. *Addiction Studies Journal*, 7(27), 67-78. [in persian].
- Iranian Statistics Center (2016). *Results of the 2016 Population and Housing Census*. [in persian].
- Kalantari, M., Pourahmad, A., Abedali, Y., & Allah Qolipour, S. (2017). Spatial analysis of quality of life in crime-prone areas (Case study: Central district of Tehran). *Geography and Police Order Research Journal*, 6(21), 1-30. [in persian].
- Keldi, A. (2002). Deviance, crime, and prevention. *Social Welfare Quarterly*, 1(3), 51-72. [in persian].
- Lindstrom, P. (2015). Police and crime in rural and small Swedish municipalities. *Journal of Rural Studies*, 39, 271-277. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2014.12.003>
- Moreira, G., & Ceccato, V. (2024). Increase of fear of crime in rural Brazil and police legitimacy. *Journal of Rural Studies*, 110. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2024.103370>
- Muhammad, B. R. (2002). *Rural crime and rural policing practices (Multi-cultural law enforcement)*. An applied research project submitted to the Department of Interdisciplinary Technology as part of the School of Police Staff and Command Program.
- Najafi Abrandabadi, A. H. (1998). *Encyclopedia of criminology*. Tehran: Shahid Beheshti University Press. [in persian].
- Neubacher, F., Kissoly, L. D., Fabe, A., & Grote, U. (2024). "You sleep with your eyes open": Understanding rural crime and its implications for community well-being. *Journal of Rural Studies*, 106. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2024.103213>
- Ngai, E. W. T. (2003). Selection of web sites for online advertising using the AHP. *Information & Management*, 40, 233-242. <https://doi.org/10.1016/S0378720602000046>

- Omkarprasad, V., & Sushil, K. (2004). Analytic hierarchy process: An overview of applications. *European Journal of Operational Research*, 169(1), 1-29. <https://doi.org/10.1016/j.ejor.2003.08.009>
- Qazalbash, S., & Kalantari, M. (2019). Crime prevention strategies for theft in rural settlements of Zanjan County. *Police Management Research Journal*, 14(3), 407-431. [in persian].
- Rahmani, B., Saeedi, A., Kargar, B., & Asanloo, A. (2016). Analysis of factors influencing conflicts in rural areas (Case study: Villages of Khodabandeh County). *Police Security and Order Research Journal*, 9(3), 127-152. [in persian].
- Rezvani, M. R., Zarei, Z., Farhadi, S., & Nikserat, M. (2011). Crime geography in rural areas with an emphasis on livestock theft in the Chahar-Dooli region of Qorveh County. *Journal of Police Management Research*, 6(1), 38-62. [in persian].
- Rodrigo, R. S. (2004). Development, crime and punishment: Accounting for the international differences in crime rates. *Journal of Development Economics*, 73(1), 155-184. <https://doi.org/10.1016/j.jdeveco.2003.03.005>
- Rosenbaum, D., Lourisio, A., & Davis, R. (2000). Situational crime prevention. In R. Parvizi (Trans.). *Situational Crime Prevention*, 64(32), 147-172. [in persian].
- Sadr Al-Sadat, A., Sajasi Qidari, H., & Anabestani, A. A. (2018). Evaluating the impact of crime prevention factors in environmental design on residents' sense of security: A case study of the villages in the Toos district. *Strategic Researches on Social Issues of Iran*, 7(23), 59-74. [in persian].
- Sajadi, J., Kalantari, M., Tavakolnia, J., & Souri, F. (2021). Meta-analysis of studies on security and delinquency in spontaneous urban settlements in Iran. *Geography and Police Order Research Journal*, 9(36), 125-172. [in persian].
- Shahriari, M. (2016). Spatial analysis of drug addiction status and its economic and social effects in rural households in Sistan. (Master's thesis, University of Zabol). [in persian].
- Thompson, S. T. (2025). Banditry as rural crime? *Journal of Rural Studies*, 115. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2025.103593>
- Todaro, M. P. (1989). *Economic development in the Third World* (4th ed.). Pearson Higher Education.
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). (2005). *Crime and development in Africa*. United Nations Publication.
- Weisheit, R. A., & Donnermeyer, J. F. (2000). Changes and continuity in crime in rural America. In G. LaFree (Ed.), *Criminal justice 2000: The nature of crime, continuity, and change*. US Department of Justice.
- Zanjan Police Command (2019). *Crime incident statistics in Zanjan Province*.